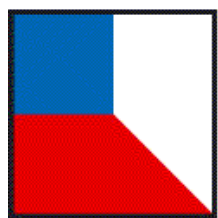

PROCESNÍ PRÁVO, SOUDNÍ SYSTÉM ČR

Barbora Jechová

OPÁČKO – KDE HLEDAT A MÍT JISTOTU?

portal.gov.cz

NA ÚŘAD PŘES INTERNET

beck-online

ASPI

Wolters Kluwer

CODEXIS[®]

OPÁČKO

Co je procesní právo?

Co zakotvují procesní normy?

Jaké označení často nese procesní předpis – zákoník x řád?

PROCESNÍ PRÁVO

Souhrn právních norem regulujících postup, jak se domoci svých práv či realizovat své povinnosti.

- na koho se obrátit,
- v jaké lhůtě, jakým způsobem,
- kdo je oprávněn rozhodovat, kdo je oprávněn se bránit,
- úprava průběhu řízení (kdy, kdo, co, jak),...

PROCESNÍ NORMY

➤ v ucelených procesněprávních předpisech, př.:

občanský
soudní řád

trestní řád

správní řád

soudní řád
správní

➤ v odvětvových předpisech spolu s hmotněprávními normami
př.:

školský
zákon

zákon o
sociálně-právní
ochraně dětí

zákon o
vysokých
školách

zákon o
přestupcích

TYPY SOUDNÍCH ŘÍZENÍ

OBČANSKÉ =
CIVILNÍ
(sporné/nesporné)

TRESTNÍ

SPRÁVNÍ

PŘED ÚSTAVNÍM
SOUDEM

OBČANSKÉ SOUDNÍ ŘÍZENÍ I

SPORNÉ (zejm. občanský soudní řád)

- ochrana před porušováním a ohrožováním práv
- převážně deklaratorní rozhodnutí (vyhoví, nebo zamítne žalobní petit)
- žaloba (žalobce x žalovaný) → kontradiktornost řízení; soudce = nestranný arbitr

Zásada dispoziční – procesní strany (zejm. žalobce) jsou pánem sporu; zahájení pouze na návrh (žalobu) jedné strany (žalobce)

Zásada projednávací – soud provádí (zpravidla) jen navržené důkazy

Př.: platnost smlouvy, sousedské a antidiskriminační spory, spory vzniklé z pracovněprávních vztahů, nekalé soutěže, duševního vlastnictví, ...

OBČANSKÉ SOUDNÍ ŘÍZENÍ II

NESPORNÉ (zejm. zákon o zvláštních řízeních soudních)

- úprava vztahů účastníků do budoucna – veřejný zájem na výsledku řízení
- převážně konstitutivní rozhodnutí
- návrh nebo zahájení ex offo (navrhovatel x odpůrce/?)

Zásada oficiality (soud jedná z úřední povinnosti; soud je pánem sporu; zahájení řízení na základě návrhu i ex offo – vlastní zjištění soudu či podnět)

Zásada vyhledávací/inkviziční (soud není vázán návrhy účastníků; činí, co uzná za vhodné)

Př.: dědické řízení, poručnické a opatrovnické řízení, péče soudu o nezletilé, manželské věci (rozvod, vypořádání SIM)

TRESTNÍ ŘÍZENÍ

zejm. trestní řád

- zda byl spáchán trestní čin, kdo je jeho pachatele (obžalovaný, či někdo jiný), uložení trestu či ochranného opatření, zajistit jejich výkon a rozhodnout o nároku poškozeného na náhradu škody (není-li vyloučeno do civilu)
- obžaloba (státní zastupitelství=stát x obžalovaný)
- orgány činné v trestním řízení (OČTŘ) = policie, státní zastupitelství, soud
- několik fází:
 - přípravné řízení (prověřování – není zahájeno trestní řízení; vyšetřování) – **podezřelý, obviněný**
 - řízení před soudem (předběžné projednání obžaloby; hlavní líčení; odvolací ř.; vykonávací ř.) – **obžalovaný, odsouzený**

Zásada zákazu retroaktivity (zpětné účinnosti) – nelze soudit za trestný čin, který nebyl v době spáchání trestný

Zásada presumpce nevinny – předpoklad nevinny až do okamžiku odsouzení

Zásada humánnosti trestů

Zásada obžalovací, zásada oficiality

OBČANSKOPRÁVNÍ A TRESTNÍ SOUDNICTVÍ I

VĚTŠINA ŘÍZENÍ:

odvolání
(ŘOP, T8/C15 dní)

dovolání
(MOP, 2 měsíce)

Okresní soud

Praha: Obvodní soud pro Prahu 1-10
Brno: Městský soud v Brně
(86 = 75 + 10 ObvS + MSB)

Krajský soud

Praha: Městský soud v Praze
(8 = 7 + MSP)

Nejvyšší soud

(1 - Brno)

OBČANSKOPRÁVNÍ A TRESTNÍ SOUDNICTVÍ II

MENŠINA ŘÍZENÍ:

- C: obchodní korporace, duševní vlastnictví, nekalá soutěž
- T: nejzávažnější trestní činy – dolní hranice min. 5 let či výjimečný trest)

odvolání
(ŘOP, T8/C15 dní)

dovolání
(MOP, 2 měsíce)

Krajský soud

Praha: Městský soud v Praze

Vrchní soud

(2: Olomouc, Praha)

Nejvyšší soud

SOUDNÍ ŘÍZENÍ SPRÁVNÍ (SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ) I

zejm. soudní řád správní

- soudní obrana:
 - proti správnímu rozhodnutí, nečinnosti správního orgánu, zákonnému zásahu správního orgánu,
 - ve věcech volebních, místního a krajského referenda, politických stran a hnutí, opatření obecné povahy pro rozpor se zákonem, kompetenčních sporů
- žaloba (žalobce x žalovaný=orgán veřejné moci; navrhovatel x odpůrce/ti, o nichž to stanoví zákon)
- **Zásada subsidiarity soudní ochrany** – nejprve musí být vyčerpány prostředky ochrany či nápravy uvnitř veřejné správy (př.: odvolání, rozklad, námitky, stížnost, žádost o opatření proti nečinnosti,...)
- **Zásada dispoziční** – zahájení jen na návrh (žaloba); rozsah vymezený návrhem
- **Princip rovnosti zbraní** – správní orgán ztrácí mocenské postavení a může využít opravných prostředků

SOUDNÍ ŘÍZENÍ SPRÁVNÍ (SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ) II

kasační stížnost

krajský soud

- a) specializovaní samosoudci (př. důchodové a nemocenského pojištění, přestupky),
- b) specializované senáty – složené z předsedy a dvou soudců

Nejvyšší správní soud

(senáty – 3, 7 nebo 9 členů)

Místní příslušnost nejčastěji:

- KS v jehož obvodu je sídlo správního orgánu rozhodujícího v prvním stupni

Pouze NSS:

- kompetenční žaloby
- volební věci (do PČR nebo EP)
- rozpuštění politických stran a hnutí

ŘÍZENÍ PŘED ÚSTAVNÍM SOUDEM

zákon o Ústavním soudu

- ústavní stížnost
 - proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánu veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod
 - zrušení ustanovení právního předpisu pokud jeho uplatněním nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti a stěžovatel tvrdí, že právní předpis nebo jeho ustanovení je v rozporu s ústavním zákonem
- obligatorní zastoupení advokátem
- lhůta: 2 měsíce od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje
- důvodná x nedůvodná x pro nepříslušnost odmítne
- nemůže změnit napadené rozhodnutí a nemůže ani rozhodnout namísto příslušného státního orgánu nebo soudu; zruší-li napadené rozhodnutí, věc se vrací zpět k novému rozhodnutí orgánu veřejné moci

ÚSTAVNÍ SOUD A JEHO SOUDCI

- 15 soudců (4 tříčlenné senáty/ plénum)
- jmenuje prezident se souhlasem Senátu na 10 let (opakování nevyloučeno)
- bezúhonnost a min. 40 let, vysokoškolské právnické vzdělání, min. 10 let právnické praxe
- neslučitelnost s dalšími veřejnými funkcemi
- složení slibu
- Brno

FORMY SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ

ROZSUDEK
(ve věci samé)

USNESENÍ
(př. opatrovník,
PO)

NÁLEZ
(Ústavní soud)

TRESTNÍ PŘÍKAZ
(trest – zkrácené
přípravné řízení)

PLATEBNÍ ROZKAZ
(ve zkráceném civilním
řízení)

POUŽITÉ ZKRATKY ZÁKONŮ

Trestní řád – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Občanský soudní řád – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o Ústavním soudu – zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

Soudní řád správní – zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Školský zákon – zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí – zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o vysokých školách – zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o přestupcích – zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.